

Forslag til lov om ændring af lov om påligning af indkomst- og formueskat til staten (ligningsloven). (Afvikling af lejeværdi og opregulering af standardfradrag).

Af Kirsten Jacobsen (FP) m.fl.
(Fremsat 30/3 93. Første behandling 21/4 93. Betænkning 18/6 93).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-3
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

33) Anden behandling af lovforslag nr. L 272:

Forslag til lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).
(Fremsat 21/4 93. Første behandling 28/4 93. Betænkning 17/6 93).

Der var stillet 56 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 34 og 35 på dagsordenen opførte sager, nemlig

34) Anden behandling af lovforslag nr. L 273:

Forslag til lov om orlov.

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).
(Fremsat 21/4 93. Første behandling 28/4 93. Betænkning 17/6 93).

Der var stillet 22 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

35) Anden behandling af lovforslag nr. L 274:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Arbejdskravet, dagpengeperioden m.v.).

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).
(Fremsat 21/4 93. Første behandling 28/4 93. Betænkning 17/6 93).

Der var stillet 34 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Bakholt (S):

Til de lovforslag, vi nu har til behandling, er der stillet mange ændringsforslag af arbejdsministeren, og det er der ikke så meget mærkeligt i. Når sådanne omfattende forslag bliver lagt frem, vil der omkring de enkelte elementer og hele forslaget sammenhæng opstå megen debat, og det har også været tilfældet her.

Der har i den debat, der har været ført, været trukket mange enkeltdele frem, og ud af denne debat har det så også vist sig, at det var klogt og rigtigt at komme med en række ændringsforslag, som det altid er, når man fremsætter så store forslag, og det er også tilfældet her. Der har været lyttet til de indvendinger, der har været i den debat over en bred kam, derfor de mange ændringsforslag. Ændringsforslagene betyder, at lovkomplekset bliver bedre og ikke ringere, og godt for dét. Sådan skal det være.

Jeg skal ikke kommentere alle de ændringsforslag, som er stillet, men kommentere enkelte af dem, nogle af hovedelementerne. I den

[Bakholt]

debat, der har været om orlov, har der været megen debat om, hvordan satserne skulle være for dem, der ønsker at tage orlov til sabbat eller uddannelse.

Vi hilser i Socialdemokratiet med meget stor tilfredshed, at orlovssatserne for folk, der går på uddannelsesorlov, nu bliver 100 pct. Vi mener, det er rigtigt, at de, der tager orlov til uddannelse, også kan gøre det, uden at det er en for stor økonomisk belastning for dem, og det bliver altså tilfældet nu.

Ved orlov til børnepasning er satsen 80 pct. Hertil skal så siges, at kommunerne har mulighed for at følge op, og ser man på sparede daginstitutionstakster og transportudgifter og den slags ting, betragter vi også den orlovsordning som rimelig. Satsen for sabbatordningen bliver også sat op fra de foreslåede 70 pct. til 80 pct. af dagpengemaximum.

Orlov er jo noget nyt i arbejdsmarkedspolitikken. Dette system er kun ca. 1 år gammelt, og jeg synes, at vi med de forslag, regeringen har lagt frem, og de stillede ændringsforslag er kommet godt på vej, sådan at det er en vigtig del af den nuværende arbejdsmarkedspolitik.

Der har været megen diskussion også om genbesættelse af stillingen, når folk tager orlov. Jeg mener, at det er rigtigt, at Folketinget lægger nogle rammer for de mennesker, der ønsker at gå på orlov, og så er det op til parterne på arbejdsmarkedet, på de enkelte arbejdspladser, på de enkelte institutioner at følge den lovgivning op og få aftalt nogle orlovsordninger på den enkelte arbejdsplads, på den enkelte institution, og også at få aftalt spørgsmålet om genbesættelse.

Jeg tror alt i alt, at det vil være den bedste løsning for at sikre, at vi får så mange genbesættelser som overhovedet muligt, at vi gør det på den måde, at vi har nogle fleksible ordninger, som kan og bør følges op på den enkelte arbejdsplads.

Med hensyn til styringen af hele arbejdsmarkedsindsatsen er der også sket ændringer. De betyder så, at kommunerne får flere repræsentanter i de styrende organer, de får en stærkere placering. Til gengæld er uddannelsesinstitutionerne ikke repræsenteret i de regionale råd, de har ikke tilforordnede pladser.

Jeg tror, det er vigtigt, at vi får inddraget uddannelsesinstitutionerne, både dem, der repræsenterer de erhvervsmæssige uddannelser,

og den almene uddannelse, i den regionale arbejdsmarkedspolitik. Derfor vil jeg meget stærkt opfordre arbejdsministeren til i det fremtidige arbejde, der skal foregå her, at få lavet nogle strukturer, sådan at de på en fornuftig måde bliver inddraget. Uddannelsespolitikken spiller en meget, meget væsentlig rolle i hele vores arbejdsmarkedspolitik.

Der har jo også været en diskussion om, hvorledes man skulle forholde sig over for de 50-59-årige. Med de ændringsforslag, der nu er stillet, er der sket en afklaring på dette område. Mange har frygtet, at de, hvis de blev arbejdsløse som 50-årige, 52-årige, 55-årige, kunne risikere at ryge ud af dagpengesystemet og ikke opnå at komme på efterløn. Det er der med de ændringsforslag, der er stillet, taget højde for, og det var også hensigten fra starten af, at vi skulle have fundet nogle fornuftige løsninger på de problemer, der lå her. Og det er sket. Der er nu to muligheder for dem, der bliver arbejdsløse i 50-årsalderen. Enten kan de fortsætte, hvis de har gået længere ledige, delperiode 2, eller de kan overgå til en overgangsydelse, som der nu gives mulighed for, som 50-årige.

Vi stemmer i Socialdemokratiet for samtlige de ændringsforslag, som arbejdsministeren har stillet, og som er klare forbedringer. Jeg skal anmode om, at lovforslag nr. L 272 og lovforslag nr. L 274 vender tilbage til udvalget til fornyet behandling mellem anden og tredje behandling.

Per Stig Møller (KF):

Ved første behandling af disse forslag viste Det Konservative Folkeparti åbenhed. Vi kvitterede for de dele af forslagene, som var taget fra os, f.eks. den personlige handlingsplan og tidligerelægningen af aktiveringen af de ledige. Vi kvitterede også for, at regeringen nu videreførte de orlovsordninger, vi indførte i fjor, og som vi sammen reviderede her i februar.

Men vi gik imod, at man nu kan få ret til orlov, fordi dette må og skal være et aftaleforhold. Vi gik imod sabbatten, som også må være et aftaleforhold, og som i hvert fald ikke uden at være et aftaleforhold har noget med arbejdsmarkedspolitik at gøre, hvilket arbejdsministeren ærligt nok har bekræftet i et svar til udvalget. Og vi gik imod, at man ophævede genbesættelseskravet, fordi dette er indført til fordel

[Per Stig Møller]

for de ledige, hvilket fagbevægelsen jo også er enig med os i.

På denne baggrund kom der så også forhandlinger mellem os og regeringen. Men under disse forhandlinger tilnærmede regeringen sig ikke på ét punkt vore synspunkter. Tværtimod fjernede den sig fra dem – ja, den fjernede sig så meget, at den også fjernede sig fra sine egne forslag og synspunkter, sådan som vi netop har kunnet høre hr. Bakholt fortælle det, idet man simpelt hen bevægede sig væk fra de forslag, man havde stillet, og som vi havde erklæret os enig i, og bevægede sig længere væk fra os. Så det hjalp jo ikke ret meget, at vi støttede regeringen, når regeringen ikke støtter sig selv.

Her tænker jeg naturligvis på, at regeringen nu vil have 100 pct. dagpenge til dem, der går på uddannelsesorlov, og ikke længere 70, men 80 pct. til dem, der tager sabbat, ligesom regeringen jo nu også indfører en særdeles gunstig sabbatordning for de ledige.

Regeringen er hermed på vej til den borgerløn, som Institutet for Fremtidforskning så sent som i går advarede imod med den begrundelse, at borgerlønnen slet ikke vil fungere i dagens samfund, og – jeg citerer fra Mandag Morgen – »fjerner opmærksomheden fra den gruppe borgere, som ikke kan beskæftiges på det traditionelle arbejdsmarked.« Men det var jo faktisk lige netop dem, vi skulle interessere os for.

Vi pegede også på, at regeringens planer ikke er finansieret, og det er de stadig ikke, for det fremgår af svarene til udvalget, at finansieringen er skudt hen til finanslovforhandlingerne, hvor man jo så må håbe at undervisningsministeren finder midler til de lovede 60.000 uddannelsespladser. Ifølge samme nummer af Mandag Morgen findes der »overhovedet ingen planer og konkrete ideer om de 60.000 pladser, der står for halvdelen af reformens reduktion af ledigheden i perioden frem til år 2000.«

Det burde være slut med forslaget, når man ikke har nogen konkrete ideer og planer til, hvordan man vil realisere det, man sidder her og vil have flertal til.

Vi kan af svarene se, at selve reformen kommer til at mangle 1,8 mia. kr., hvis ledigheden stiger – og det siger EF jo den gør – og hvis genbesættelseskravet blot bliver på 33 pct. – og det siger KASA jo det gør.

Vi har foreslået regeringen andre veje og midler under forhandlingerne. Vi har påpeget under debatten den 27. maj – hvor statsministeren var ude af stand til at svare, hvad jeg selvfølgelig var skuffet over – en lang række muligheder for at forbedre beskæftigelsen langsigtet. Men regeringen hørte ikke efter. Vi har foreslået at følge vismændenes gentagne gange udtalte ønske om en anden dagpengepolitik til gavn for beskæftigelsen, men regeringen har været både blind og døv. Den troede på sit og var ude af stand til at forhandle.

Vi foreslog, at man udvidede den gruppe af mennesker, der kan komme på orlov, ved at forhøje dagpengemaximum til 165.000 kr. og sætte den generelle sats til 80 pct., sådan som vismændene jo i årevis har foreslået det, og sådan som den nye vismand, professor Torben Andersen, netop har gentaget det i Arbejdsgiverens seneste nummer, som er optrykt i betænkningen. Jeg vil gerne citere derfra:

»På ydelsessiden indebærer de fremlagte lovforslag så godt som ingen realitetsændringer i forhold til det hidtil gældende system. Med uændrede dagpengeydelse videreføres således de impulser, der udgår fra dagpengesystemet til sammenpresning af lønstrukturen. Dette har negative konsekvenser for beskæftigelsen og for fordelingen af denne.«

Men det var jo netop beskæftigelsen, vi skulle have positive konsekvenser for.

Vi har altså meget gerne villet nå et resultat med regeringen både med hensyn til skat, udgiftspolitikken i 1994 og arbejdsmarkedet. Vi kunne konstatere, at regeringen overhovedet ikke bevægede sig i vores retning på arbejdsmarkedssiden – tværtimod – at man ikke ville drøfte udgiftsfinansieringen og udgiftsloft for 1994, og at man kun rettede sine egne fejlagtige forslag på skattesiden.

Da vi ikke kan bygge vor fremtid på tro og håb, men tværtimod må frygte, at regeringen med sin politik skaber flere arbejdsløse på kort sigt og endnu flere på lang sigt, fordi man ikke har taget fat på strukturproblemerne, skønt det var dem, De Radikale for resten ville tage fat i, da de gik i regering, og fordi man ikke har lagt sig i selen for at styrke den bæredygtige udvikling gennem en erhvervs- og arbejdsmarkedspolitik, der peger frem mod vækst, eksport og beskæftigelse i regulære job ved at satse mere på udviklingen af den teknologi, der skal gøre

[Per Stig Møller]

vores produktionsmæssige fremtid bæredygtig, men hvor vi i stedet for kan se, at regeringen tværtimod spænder ben for en højteknologisk udvikling ved at satse på den lavteknologiske, så må vi desværre konstatere, at regeringen har givet op fra starten, ikke regner med at kunne øge beskæftigelsen, men vil nøjes med at fordele og rotere og nu er i gang med at rotere så kraftigt rundt om sin egen akse, at regeringen borer et hul i jorden, hvori den selv vil glide ned sammen med den danske økonomi, inden der er gået et par år.

På den baggrund kan vi naturligvis kun stemme nej til disse forslag ved andenbehandlingen og udtrykke vores skuffelse over den manglende vilje til at forhandle med os og til at reformere arbejdsmarkedet.

Helge Sander (V):

På EF-topmødet i København det sidste par dage har arbejdsmarkedspolitikken jo også været på dagsordenen, og EF-Kommissionens formand, Jacques Delors, har sågar fremlagt en ottepunktsplan, hvor der er en række forslag, som skulle forbedre situationen med de alt for mange ledige frem mod år 2000.

Da jeg læste Delors' plan, hæftede jeg mig især ved punkt otte i planen, hvor det hedder, at stive strukturer på arbejdsmarkedet skal blødes op for at give alle arbejdstagere mulighed for at finde arbejde.

Jeg synes, at netop dette ottende punkt er værd at nævne i dag. For var det således, at EF-Kommissionens formand var taget fra Bella Centret til Folketinget i stedet for fra Bella Centret til Bruxelles, ville han nok have siddet temmelig skuffet og lyttet til vores andenbehandling her i dag, hvis han ellers forstod det.

For det, der sker med den regering, som i øjeblikket har EF's formandskab, er, at man gør det stik modsatte af det, som EF mener er et af de otte væsentligste punkter, hvis man skal forbedre arbejdsmarkedspolitikken.

For sandheden er jo, at de forslag, regeringen har fremsat, og som nu behandles under de foreliggende tre punkter på dagsordenen, i en lang række tilfælde er en understregning af, at de forskellige mekanismer, som er årsagen til, at vi har et stift arbejdsmarked, ganske enkelt bliver underbygget og forstærket.

Vi har jo desværre et konkret eksempel, som har præget dels debatten, dels udvalgsarbejdet

og dels de forhandlinger, vi har ført med regeringen. Det er den artikel, som underdirektør i Dansk Arbejdsgiverforening, Henning Gade, skrev i Berlingske Tidende, lørdag den 29. maj, der hedder: »39 ugers arbejde er lig med livsvarig forsørgelse«.

Jeg har læst arbejdsministerens svar på Henning Gades indlæg. Men sandheden er jo, at der ikke er nogen tilbagevisning som sådan af indholdet i Henning Gades indlæg. Der kommer en række forklaringer, og jeg må også konstatere, at der, så vidt jeg kan se, er fejl eller i hvert fald én enkelt fejl i den. Men det synes jeg i og for sig også er ganske ligegyldigt, for det helt centrale er jo, at der er så meget om snakken i det, Henning Gade beskriver som »39 ugers arbejde er lig med livsvarig forsørgelse«, at jeg synes, det er en kraftig understregning af, at det i hvert fald er en forkert arbejdsmarkedspolitik, vi fører, og at det er en forkert arbejdsmarkedspolitik, som regeringen ønsker at videreføre. Det er det, jeg synes vi kan få ud af den artikel, uden at vi behøver at gå i detaljer. Den tendens, der er i artiklen, og som ikke er tilbagevist, understreger det alt for tydeligt.

Derfor må vi fra Venstres side fastholde, hvad vi har sagt ved flere lejligheder, nemlig at vi har svært ved at se, at der her er tale om nogen arbejdsmarkedsreform.

Der er en række ting, som vi også har kvitteret for. Men alt i alt føler vi, at det trækker i den forkerte retning, og jeg synes, at mange af svarene på de talrige spørgsmål, der er stillet under udvalgsbehandlingen, i hvert fald ikke har bevæget tingene i en retning, som gør, at vi i Venstres folketingsgruppe føler, at der er kommet et produkt ud af det, som vi kan sige ja til.

Nu citerede hr. Per Stig Møller professor Torben Andersen, som vi har medtaget i vores betænkning, og jeg har også lyst til at understrege det, som Torben Andersen siger, for det er jo ganske centralt, hvad han siger, nemlig: Ingen realitetsændringer i forhold til det hidtil gældende system møder man i regeringens udspil.

Det er meget kort sagt, hvad vi føler på de helt centrale områder.

Under førstebehandlingen af denne reform bebudede jeg en række spørgsmål til afklaring af de mange tekniske problemer, der selvsagt

[Helge Sander]

er i en sådan pakke, og på flere områder var jeg af den overbevisning, at de formuleringer, som vi stod med, primært skyldtes, at embedsmændene i den travlhed, der naturligt prægede processen, meget forståeligt havde overset nogle enkelte problemer.

Nu ved vi, at det i en lang række tilfælde var bevidste formuleringer – ja, man kan endog på en række områder sige, at man er gået endnu videre end i de oprindelige forslag. Det synes vi er stærkt beklageligt, og jeg vil gerne nævne nogle enkelte punkter, hvor vi føler at tingene har bevæget sig i den forkerte retning. Først og fremmest selvfølgelig, at ydelsen under uddannelsesorlov nu hæves til maksimumdagpenge. Det betyder altså, at der for nogle vil være indkomstfremgang forbundet med overgang til orlov.

For det andet har vi noteret os, at arbejdsministeren over for udvalget har bekræftet, at det er tilsigtet, at børnearbejdsloven forlænger den samlede dagpenge- og orlovsperiode ud over de ni år, der har været nævnt officielt.

Arbejdsministeren har også over for udvalget bekræftet, at det er tilsigtet, at man ved overgangen fra delperiode 1 til delperiode 2 kan stige i indkomst. Med andre ord jo længe man har været ledig, jo større bliver ydelsen. Det er da i hvert fald et nyt princip.

Arbejdsministeren har også bekræftet, at det er meningen, at personer, der får etableringsydelse, skal have mulighed for i 2½ år at tjene 27.500 kr. uden fradrag i ydelsen. Her må jeg gentage, hvad jeg sagde flere gange under førstebehandlingen: Er der nogen, der bekymrer sig om konkurrenceforvridning? Det ser ikke sådan ud.

Arbejdsministeren har også under udvalgsbehandlingen bekræftet, at langt de fleste midler til aktiveringsindsatsen bruges centralt. I lovforslaget står der f.eks., at der i delperiode 1 er afsat 1,2 mia. kr. Over for udvalget har ministeren nu bekræftet, at det kun er 1 mia. kr., så det spørgsmål kostede altså lige 200 mio. kr.

I det hele taget er vi lidt kede af, at etiketten ikke svarer til indholdet, når vi taler om den decentraliserede arbejdsmarkedspolitik. Vi har desværre, som jeg allerede har understreget, fået bekræftet, at de midler, der er afsat til aktiveringen, for langt de flestes vedkommende bliver brugt centralt.

Vi mener stadig væk i Venstre, som vi har sagt det igennem adskillige år og også har forsøgt at få gennemført, at det ville være betydelig bedre, hvis det var sådan, at langt flere penge – jeg vil næsten sige omvendt af dem, som regeringen ønsker brugt centralt – blev brugt decentralt, for vi tror nu engang, at pengene bruges bedre, når man kender til forholdene dels i de enkelte virksomheder, dels for de ledige. Jeg tror, at vi alle herinde må erkende, at der er betydelig forskel på, om man befinder sig i Hvide Sande, i hovedstadsområdet eller på Bornholm.

Men jeg vil da gerne understrege i forbindelse med det decentrale, at det er glædeligt, at arbejdsmarkedsrådene nu får kompetence til at fastsætte retningslinier for etablering af jobtræningspladser og til at påse, at der ikke i den forbindelse sker for kraftig konkurrenceforvridning. Der indføres også adgang til, at man kan klage til arbejdsmarkedsrådene. Det kan man umiddelbart være lidt betænkelig ved, men det kan arbejdsministeren måske råde bod på efterfølgende. Som jeg ser det, er det i hvert fald lidt svært at se, hvad det betyder, når der ikke er nogen forpligtelse til at følge de afgørelser, som arbejdsmarkedsrådene træffer.

I Venstre føler vi også, at arbejdsministeren under behandlingen af den såkaldte arbejdsmarkedsreform er ved at indføre borgerløn – man er i hvert fald godt begyndt. Det er bekræftet, at de, der vælger 80 pct.-ydelsen med mulighed for at tjene de 27.500 kr., ikke kan anvises arbejde. Det er også bekræftet, at man kan vælge denne model i form af overgangsydelsesordningen, fra man er 50 år, og til man går på efterløn og pension.

Hvad angår uddannelsesdelen, skal jeg kun nævne et enkelt spørgsmål, men det er til gengæld noget, som vi har utrolig vanskeligt ved at acceptere, men når man kun har 89 mandater, må man jo finde sig i meget. Vi kan ikke forstå, at det kun er dem, der ikke er medlemmer af en a-kasse, der har behov for at få efteruddannelse. Vi kan ikke forstå, at det er en betingelse, at man skal være a-kassemedlem, for at man kan få del i uddannelsesmidlerne. Vi føler – vi, der har en liberal tankegang – at det er helt galt, at man på den måde pålægger a-kassetvang, og vi føler, at der er en hel række spørgsmål, vi må tage fat på efterfølgende, når regeringen nu ikke for alvor har lavet en ar-

[Helge Sander]

bejdsmarkedsreform. I hvert fald i relation til det sidste med orlov må jeg endnu en gang understrege, at det må være det bedste bevis på, at vi har behov for reel fagforeningsfrihed og fri etablering af tværfaglige a-kasser her i landet.

Fra Venstres side må vi konkludere, at vi ikke kan tilslutte os regeringens såkaldte arbejdsmarkedsreform.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal med det samme sige, at SF naturligvis stemmer for de ændringsforslag, som vi mener forbedrer de forslag, der foreligger, og stemmer imod dér, hvor vi mener de gør det modsatte.

Når det er sagt, vil jeg sige, at vi heller ikke i SF mener, at de vises sten er fundet – det er der nu heller ingen fra regeringens side der påstår – men jeg synes, det umulige lyser klart ud af udvalgsarbejdet. I det hele taget lyser det ud af den situation, vi står i.

Vi har alt, alt for mange arbejdsløse. Så forsøger man for – ja, nu må jeg jo ikke tage Vorherre med på råd her i folketingsalen, så det skal jeg lade være med, men lad mig så sige – som man plejer, at lave nogle ordninger, hvor man rører rundt i gryden, for dagpenge, for arbejdskrav, for, om de unge nu må få uddannelse eller ej osv., og så siger man: Nu har vi lavet en aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Men det kommer der jo ikke et eneste nyt job ud af. Og det er humlen. Vi kan lave lige så mange kunstige arbejdspladser, vi vil, vi kan lave lige så mange forløb, vi vil af 20 timers varighed med ikkeoverenskomstsmæssig løn, men det hjælper ikke. Det, der skulle til, var, at vi nu fik sat ordentlig gang i rotationen på arbejdsmarkedet. Det har, som jeg sagde under førstebehandlingen, noget at gøre med at få arbejdstiden sat ned for alle. Det er noget med at få afspadseret alt overarbejde, for der er ingen mening i, at nogle mennesker skal arbejde meget mere end fuld tid, mens andre slet ikke kan komme til.

Jeg mener ikke, dette her hjælper ret meget. Antallet af dem, der skal aktiveres efter de forslag, der foreligger her, er ca. 60.000. Så kommer der et andet forslag i morgen, hvor det er 49.000, som kommunerne stort set skal tage sig af, selv om styringen af det, kommunerne skal tage sig af, selvfølgelig ligger i partsystemet, det er altså i alt ca. 100.000, der skal aktiveres.

Når vi ser på forslagene og på de penge, der er afsat til at sætte det i gang, må jeg sige, at vi i SF ikke tror på, at det kommer til at holde. F.eks. ved vi, at der er givet ca. 1 mia. kr. mere til dette her, end der var i det gamle aktiveringssystem. Når vi tænker tilbage på, hvordan det gamle system så ud, ved vi jo alt om, at en masse ledige ikke kunne få de uddannelses tilbud, som loven sådan set gav dem en ret til. Pengene var brugt op ude omkring, og det betød, at de ikke fik de tilbud, som de ifølge loven havde ret til.

Jeg frygter, at der sker det samme, og der er jo intet, der tyder på, at de arbejdsløse ikke kan komme ud for at skulle ind i et system, hvor de skal have en aktiveringsperiode på 12 måneder. Så får de måske to måneder det ene år, måske et par måneder det næste år, og det tredje år kan de få det resterende. Og det var så den ret til i en 12 måneders periode, hvor de kunne blive bedre kvalificeret til at klare sig på arbejdsmarkedet.

Jeg tror desværre ikke på det, og det har noget at gøre med, at vi ikke kan se, at der er penge nok i dette system til det. Og det er lidt ærgerligt, for der er jo generelt masser af penge i dagpengesystemet. Det er et spørgsmål om at få de penge aktiveret; i stedet for hele tiden at tænke på at aktivere de arbejdsløse skulle man tænke på at aktivere dagpengene, sådan at man kunne få gang i møllen igen. Det vil desværre ikke ske med dette her.

Det påstås, at det såkaldt stive arbejdsmarked nu afløses af dette her, og dertil må jeg sige, at når jeg ser på styringen i systemet, hvem der skal styre det, så kan jeg altså ikke indse, at der overhovedet er sket noget, som gør det ret meget bedre. Det lægges fuldstændig over til arbejdsmarkedets parter, hvordan det fremover skal se ud.

Jeg skal ikke undlade at pege på, at kommunerne har fået en lidt bedre stilling, og jeg ønsker faktisk også, at amterne skal have en lidt bedre stilling i det, end de har i dag, men ellers er det totalt lagt over til arbejdsmarkedets parter, og med de erfaringer, vi har med arbejdsmarkedets parter fra arbejdsmarkedsnævnene, må jeg indrømme, at vi i SF ikke har stor tiltro til, at det bliver meget bedre i det nye system. Og det er vi naturligvis kede af, for det var dog bedre, om det blev bedre – det trænger vi til.

[Lilli Gyldenkilde]

Ser vi lidt nærmere ned i det, konstaterer vi også, at de unges muligheder for at uddanne sig på dagpenge forringes. Diskussionen om, hvorvidt man skal uddanne sig på dagpenge, når man er under 25 år, eller man skal flyttes over på SU, skal jeg ikke tage op en gang til, men jeg vil blot gøre opmærksom på, at der altså er nogle unge mennesker under 25 år, som er forsørgere, og de kan jo aldrig få en uddannelse på en SU; det lader sig simpelt hen ikke gøre. Dem kunne man i det mindste have givet en dispensationsordning, og det forhandlede vi om, men ikke tale om; man kunne end ikke hjælpe den gruppe, som trængte så hårdt til det.

Det lykkedes dog at få nogle småændringer igennem, og en af dem er jo, at de ældre kan få lov til at være på en overgangsydelse på 82 pct., og det er da bedre, end at de røg ud af systemet, hvilket der faktisk var lagt op til i lovforslaget. Men jeg må have lov at sige, at en 82 pct.-sats, og alligevel også en 80 pct.-sats gør jo altså ikke dette arbejdsmarkedssystem eller dagpengesystem lettere at have med at gøre. Jeg kan ikke forstå, man ikke simpelt hen afskaffer 80 pct.-satsen, når man nu har lagt sig på, at der skal være noget, der hedder en 82 pct.-sats. Det var dog en regelforenklings. Nå, men det kommer vi heller ikke igennem med.

I det hele taget er det jo sparsomt, hvilken indflydelse vi har haft på dette her. Regeringen har haft sit eget flertal bag sig hele tiden, og derfor har det ikke været let at få skubbet til noget af det.

Jeg erkender dog, at der er sket nogle ændringer på orlovsordningerne, men jeg må stadig væk sige, at jeg ikke synes, det er godt nok. Jeg håber naturligvis, at man stemmer for SF's ændringsforslag til lovforslag nr. L 273, for så får vi altså lidt bedre ordninger på rotations- og sabbatordningerne, og det vil jeg gerne opholde mig et øjeblik ved.

Inden da skal jeg lige sige, at vi også ønsker lovforslag nr. L 273 tilbage til udvalget – det er orlovsordningerne – fordi der er nogle spørgsmåls, som endnu ikke er besvaret.

Man opererer i lovforslaget med, at man skal tage sit barn ud af en halvdagsplads i forhold til kommunerne, hvis man skal have småbørnsforældreorlov. Jeg kan se, at man end ikke er i stand til at definere, hvad en halvdagsplads er for noget, men inden vi får en lov ved-

taget, er vi da nødt til at have afgjort, om der overhovedet er noget, der hedder det, som man pålægger at det skal hedde. Det er der altså ikke i dag, vi er nødt til at finde nogle kriterier for, at vi ikke får lavet en lovgivning, som peger på, at man skal tage sine børn ud af en halvdagsplads, når der rent faktisk ikke er noget, der hedder halvdagsplads. Sådan noget kan man altså ikke leve med. Det har været slemt nok med sjusket her, men nu må vi altså lige have rettet det sidste op.

Dernæst vil jeg gerne gøre nogle generelle bemærkninger om orlovsordninger, fordi de ligger mig meget på sinde. Det er jo ikke tilfældigt, for SF har stillet forslag om det i masser af år – hr. Tommy Dinesen var den første, der stillede forslag om sabbatordninger og rotationsordninger på arbejdsmarkedet, og jeg tror, han har stillet forslag om det 10 gange. Det er så ærgerligt, at vi ikke kommer videre ad den vej, for den er den eneste mulige vej sammen med det, jeg omtalte tidligere, nemlig nedsat arbejdstid. Vi skal have mere luft ind på arbejdsmarkedet, vi skal have det sådan i et samfund, hvor vi ikke kan skaffe arbejde til alle, at vi kan fordele arbejdet på en helt anden måde, og at nogle kan trække sig tilbage og komme tilbage igen på arbejdsmarkedet. Når der er gået en årrække, skal man kunne have tjent op igen til at kunne trække sig tilbage i et år, så en anden igen kan komme ind. Det er den luft, vi har brug for, samtidig med at vi selvfølgelig har brug for, at fagforeninger og arbejdsgivere samarbejder om at få ordningerne lavet sådan, at vi kan få nogle rigtige arbejdspladser ud af det.

Det, vi trænger til, er jo nemlig rigtige arbejdspladser. Det får vi ikke, så længe vi ikke vil gå fuldt og helt ind for at lave de ordninger, som trænger sig på, hvis vi skal lave dette her godt nok. Det er ærgerligt, at det altid bliver sådan, at når nogle er kommet med et godt forslag, bliver det sådan mere eller mindre majsommeligt taget med, så det kommer i en udvandet form, og så batter det ingenting, i stedet for at man går ind med fuld kraft og siger: Dette her prøver vi; vi får skabt den luft, som er nødvendig på arbejdsmarkedet. Desværre sker det ikke med dette her, og det er jeg ked af, men jeg skal selvfølgelig anbefale, at man stemmer for SF's ændringsforslag, for så tror vi, der kommer en bedre lov ud af det.

[Lilli Gyldenkilde]

Vi tror, at mange flere vil gå ud på de ordninger, hvis man får en løn for at gå ud af arbejdsmarkedet, der svarer til dagpengene, end hvis man kun får de 80 pct.

Det siger sig selv, at hvis vi skal have mændene med i disse ordninger – og det skal vi da gerne, for det skal jo ikke være sådan, at vi nu skal have lavet et arbejdsmarked, hvor det kun er kvinder, der tager orlovsordninger, men sådan er det jo stort set i dag – så er vi også nødt til at give en pris, om jeg så må sige, så de ikke mister så meget. De mister såmænd rigeligt i forvejen, for de fleste får jo halveret deres løn, hvis de endelig går ind på de her ordninger. Jeg er i øvrigt enig i intentionen i forslaget om, at man bør forhandle ved overenskomstforhandlingerne med henblik på at få lagt oven i de her ordninger, så de bliver attraktive. Det er jeg helt enig i, men jeg synes, at Folketinget kunne have gjort det en lille smule mere attraktivt end det, der er lagt op til, med henblik på også at pege i den retning for de kommende overenskomster.

Så skal jeg sige, at vi selvfølgelig synes, at noget af det værste i de her forslag er, at de på en måde er ungdomsfjendske. Jeg har været inde på, at i en af lovene er det sådan, at de unge ikke mere kan uddanne sig på dagpenge, hvis de er under 25 år.

Jeg kan føje til: Unge mennesker med støttet arbejde står på en arbejdsplads sammen med andre, som ikke er på støttet arbejde, og de laver fuldstændig det samme stykke arbejde. De er der i en periode, og så bliver de viftet ud igen, for så skal de igen på bistandskarrusellen, og så kan de komme igen på et senere tidspunkt.

De står og laver det samme arbejde, men den ene får overenskomstmæssig løn, den anden får en eller anden form for løn, der er fastsat enten af arbejdsministeren, eller hvordan den nu bliver fastsat her. De kan end ikke få lov til at tjene op til et arbejdskrav, så de kan komme ind i en fagforening og i en a-kasse, sådan at arbejdsmarkedssystemet som helhed står til rådighed for dem. Det gør det ikke, så længe de er på bistandskarrusellen og bliver ved med at køre rundt dér.

Vi ved jo, at det vil blive sådan, at de pladser, der er til de unge, som ikke er i a-kasse, bliver de pladser, der bliver tilovers. Der bliver ingen tilovers, for der er ikke penge nok i syste-

met til, at der bliver nogen tiloverspladser til dem. Altså kan de i årevis køre rundt i denne her karrusel: Ud i arbejde i 6 måneder, af karrusellen igen og ud på bistandshjælp, ind igen osv. Jeg synes simpelt hen, det er ungdomsfjendsk.

Vi behøver ikke at lave sådan noget i Folketinget. Jeg er sikker på, at havde vi haft grundige drøftelser af det her, kunne vi have fundet andre løsninger. Nu har regeringen bundet sig til det her. Jeg beklager, at det er en socialdemokratisk arbejdsminister, der må lægge ryg til. Jeg ved ikke, om hun bryder sig om det, men forsvare det skal hun under alle omstændigheder, når hun nu er medlem af regeringen.

Som sagt ønsker vi alle forslagene tilbage til udvalget. Vi har spørgsmål, som ikke er besvaret endnu, og vi har forslag til nogle ændringer til en tillægsbetænkning.

Men som man kan høre, er det ikke en indstilling til vedtagelse, jeg her har talt om.

Poul Nødgaard (FP):

Der har været talt så meget om, at det var en reform, vi stod over for. Jeg vil nok sige, at jeg har meget svært ved at se, hvori reformen består, men sådan er det i hvert fald blevet betegnet.

Jeg havde gerne set, at forslagene havde indeholdt noget meget mere konkret om, hvordan vi egentlig skulle nedbringe ledigheden, men der er intetsteds i lovforslagene givet udtryk for, hvordan vi skal bære os ad. Jeg er også meget skuffet over, at der ikke er gjort mere ud af, at vi fik en helt ny finansiering af dagpengesystemet hen imod, at den enkelte i meget højere grad forsikrede sig selv mod ledighed. Reelt må vi sige, at der er tale om lidt omrokering i det økonomiske system også i form af opkrævning af arbejdsmarkedsafgift på 5 pct. det første år og så alle de fonde, der bliver etableret, og som vi behandler ved en anden lejlighed.

Men det, som jeg har forstået i de 1½-2 år, jeg har været med i arbejdsmarkedspolitikken herinde, at vi skulle hen imod: et nyt dagpengesystem, det synes jeg på ingen måde der er tale om.

Men må jeg sige noget om det, der for mig i hvert fald er noget af det mest alvorlige ved det, vi behandler her, nemlig arbejdsløsheden? Jeg synes, forslagene her i meget ringe grad lægger op til at løse nogle af de problemer.

[Poul Nødgaard]

I den forbindelse kan jeg altså ikke lade være lige et øjeblik at hæfte mig ved, hvordan vi før afstemningen om EF-unionen fik tudet ørerne fulde om, at hvis det ikke blev et ja, ville vi få en stor og stigende arbejdsløshed. Det blev et ja, og så skulle arbejdsløsheden gå ned.

Hvad viser de seneste tal, der er kommet fra EF og Henning Christophersen og alle de flotte folk, der sidder nede i EF-systemet? Det viser, at væksten i EF bliver meget mindre end antaget. Det vidste man sikkert også før afstemningen, men da turde man bare ikke for-tælle os det.

Men det, der måske skuffer Fremskridtspartiet allermest ved de foreliggende forslag, er, i hvor ringe grad regeringen har tænkt sig at løse nogle af problemerne ved virkelig konstruktive, målrettede erhvervslovsforslag, som nedbringer erhvervslivets omkostninger.

Jeg har sagt det før – og jeg bliver ved at sige det, indtil det går ind i Socialdemokratiets hoveder – at vejen ud af ledigheden er, at man skaber betydelig bedre forhold for det danske erhvervsliv. Lad os sige det også under behandlingen af disse lovforslag. Vi har helt konkrete tal – som jeg også har præsenteret her fra denne talerstol – der viser, at de skattelove, som Folketinget formentlig vedtager, inden man går på sommerferie på fredag, vil betyde en forøgelse af erhvervslivets omkostningsniveau på omkring 11 mia. kr. Jeg har tallene fra Dansk Industri osv., og jeg går ud fra, at de er gennemarbejdede.

Så vil jeg også udtrykke min skuffelse over, at disse forslag efter Fremskridtspartiets opfattelse på ingen måde er med til at mindske det sorte arbejde. Jeg sagde i forbindelse med lovforslagenes førstebehandling, og jeg vil gerne gentage tallet her, at man regner med, at der ville være ca. 150.000 fuldtidsstillinger mere, hvis der ikke var noget sort arbejde. Der kunne man måske i meget højere grad være kommet med nogle lovinitiativer, der havde betydet, at vi kunne komme det sorte arbejde til livs.

Så vil jeg sige en ting om løntilskudsordningerne. Lad mig sige det, for at jeg kan få det ud: Jeg synes ikke, det er af det gode. Vi ser, hvorledes rigtig mange beskæftiger folk på løntilskud, og dermed holder de andre, der egentlig skulle ansættes i varige faste stillinger, ude. Det er ikke noget, man kan tale sig væk fra, for det passer faktisk, hvad jeg her siger.

Jeg vil også sige en enkelt ting om bureaukratiet bag lovene. Landsarbejdsrådet og arbejdsmarkedsrådene i amterne osv., og hvad der ellers skal laves af råd og styrelser for at få alt det her til at fungere, mener vi i Fremskridtspartiet er et stort bureaukratisk apparat, man sætter i gang, og jeg gad vide, om det er noget, der i praksis vil komme til at fungere.

Hvis jeg skulle rose forslagene på ét område – og jeg ved godt, at det kan SF i hvert fald ikke lide jeg siger – så vil jeg sige, at det nu er slået fast, at der er en grænse for, hvor mange år man kan forblive i det danske dagpengesystem. Sådan læser jeg forslagene, og jeg vil også gerne have ministeren til at bekræfte, at nu er der fastsat, jeg tror, det er 7 eller 9 år, og når de to delperioder er udløbet, kan man ikke, som man kan i det nuværende dagpengesystem, lave nogle fiksfaksier, så man kan begynde forfra igen. Hvis jeg har misforstået det, synes jeg, at vi skal have det frem. Men sådan læser jeg det i hvert fald.

Så vil jeg sige i forbindelse med en ting, fru Lilli Gyldenkilde fremførte om fordeling af arbejdet: Jamen det har vi hørt så tit, det med at fordele arbejdet. Der er ingen, der tror på, at det er løsningen. Lad os tage et konkret eksempel! Man nedsatte arbejdstiden fra 40 til 37 timer for nogle år siden, og økonomerne og alle de kloge folk, man havde ansat i ministerierne, sad og fandt ud af, at det ville skaffe så og så mange mennesker i arbejde at nedsætte arbejdstiden med 3 timer pr. uge.

Men lad os da være ærlige over for hinanden her i denne sene aftenstund og sige, at de beregninger, der blev lavet dengang om, at det ville sætte så og så mange i gang med at arbejde, ikke holdt stik. Derfor hører man heller aldrig mere kravene om at komme ned fra 37 til 35 timer. Det er ganske enkelt, fordi alle har indset, at det er ikke det, der er med til at afskaffe ledigheden.

Så vil jeg til sidst sige en ting, der måske har skuffet mig lidt ved det udmærkede arbejde, der er lavet i forbindelse med lovforslagenes forberedelse. Jeg synes godt, man i højere grad kunne have lavet nogle beregninger over, hvad hele det her, hvis det nu vedtages – og det gør det helt givet med en stemmes flertal på fredag – vil koste rent samfundsøkonomisk. Jeg ved godt, at det kan være svært at sige f.eks., hvor mange der går på sabbatordning. Det er der

[Poul Nødgaard]

ingen der ved, men man kunne måske alligevel lave nogle beregninger og nogle skøn.

Det er væsentligt at slå fast, at når folk vælger at gå på sabbatordninger og andre orlovsordninger, er man ikke længere tvunget til at ansætte en ledig i den stilling, i hvert fald ikke i alle ordninger. Det kan vi lige få ministeren til at ride helt nøjagtigt op.

En anden ting, der kommer til at koste penge – selv om jeg måske personlig har lidt sympati for det – er ordningen med de over 50-årige, der bliver ledige. Jeg synes, de er ude i en meget vanskelig medmenneskelig situation. Men de lovforslag, vi nu ser her, er nogle, der samfundsøkonomisk kommer til at koste ganske meget. Det kan vi lige så godt erkende.

Gang på gang vedtager vi den ene og den anden og den tredje lov, og økonomisk set vedtager vi dem mange gange med bind for øjnene, for vi ved reelt ikke, hvad slutmålet i disse lovforslag bliver. Så spørger jeg mig selv: Kan Danmark – det lille land, som vi trods alt er – blive ved med at finde alle de penge, der skal til til alle de love, vi vedtager her?

Vi tror det. Vi vedtager – eller nogle vedtager i hvert fald – en finanslov år efter år, og statsunderskuddet stiger, og gælden til udlandet stiger, man låner, og man regerer rundt på tallene. Et kendt folketingsmedlem her har sagt, at alt det kun er taljonglering. Det mener jeg altså ikke det er. Jeg mener, at vi også har et medansvar for vore efterkommere, at det, vi afleverer til dem økonomisk set, også må hænge rimeligt sammen, og at vi ikke bare kan skubbe problemerne foran os.

Man må ikke misforstå det, jeg her siger. Jeg har da sympati for, at folk i en vanskelig situation bliver hjulpet. Men man må også på et tidspunkt gøre op og sige: Hvor langt kan samfundet Danmark klare at løse de problemer, som landet står i, i relation til de enkelte samfundsgrupper?

Med disse ord vil jeg bare sige, at forslagene, som de foreligger, så lidt målrettede, som de er mod en effektiv løsning af arbejdsløsheden, har vi ikke i Fremskridtspartiet planer om at stemme for, selv om jeg erkender, at der er dele i forslagene, der måske har vores sympati, fordi vi også føler at have et medansvar for den vanskelige situation, som arbejdsløsheden er for rigtig mange mennesker.

Anden næstformand (Grove):

Da jeg ikke er tankelæser, bedes man markere fra ordførernes side.

Jørgen Estrup (RV):

Det er jo trist, at vi ikke helt kan leve op til hr. Poul Nødgaards krav om effektivitet, men jeg tror nu nok, at udviklingen på dette område vil vise, at vi har taget hul på en ganske vigtig del af en ny arbejdsmarkedsopbygning, en ny arbejdsmarkedspolitik, en ny arbejdsmarkedsstruktur, og dermed også lagt op til noget, der i løbet af kortere tid vil hjælpe på ledighedsproblemet.

Fra radikal side har vi fra starten lagt stor vægt på, at en arbejdsmarkedsreform kunne komme igennem hurtigt og vi dermed kunne få taget hul på nogle af de strukturproblemer, som vi ved har været en af de barrierer, som arbejdsmarkedet har stået over for.

Jeg mener, at det er vigtigt for Folketinget i det, som nu ligger på bordet, at se de tre muligheder, som specielt er aftegnet. Der er specielt en bedre individuel mulighed for de arbejdsløse i det her system. Der er også en bedre mulighed for den regionale eller specielt decentrale indsats, og der er en videre udvikling af det, som vi fra radikal side flere gange har ønsket, nemlig at man afprøver systemets grænser i et forsøg på bedst muligt at udnytte de instrumenter, der er til en reduktion af ledigheden.

Det er oplagt, at man samtidig kommer i en situation, hvor man må spørge sig selv, om det er den rigtige vej, der er anvist alle steder. Jeg skal ikke lægge skjul på, at vi fra radikal side også nogle steder føler, at her er der behov for at understrege, at det er forsøg, at det er en kortere periode, indtil vi får en afprøvning af, hvor godt det virker.

Vi har fra radikal side haft betænkeligheder ved den særlige udformning, som forældreorloven har fået. Vi synes måske nogle steder, at den får en særstatus i forhold til andre orlovsordninger, men vi erkender, at dette er en 3-årig forsøgsperiode, og at vi i den periode får lejlighed til at undersøge, om vi har ramt rigtigt eller der er behov for ændringer.

Vi har også vores betænkeligheder enkelte steder med hensyn til arbejdsmarkedsstrukturen. Vi havde måske gerne set, at man nogle steder var gået længere i en decentral model, men den model, der nu er lagt op til, er i hvert

[Jørgen Estrup]

fald noget, som styrker den decentrale indsats, og som gør det muligt at afprøve nogle nye metoder.

Fra radikal side vil vi gerne slå fast, at det i de kommende to år, hvor arbejdsmarkedsstrukturen er til afprøvning, også skal undersøges, om organisationerne er parate til at løfte det ansvar, som man nu lægger over til dem, på en sådan måde, at vi fortsat kan lægge den vægt på organisationerne, som forslagene lægger op til. Ellers bliver vi nødt til på det punkt at lægge ændringer ind i strukturen.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg bemærkede, at hr. Jørgen Estrup sagde, at han var optaget af en decentral model, og at vi måske ikke lige havde fundet den endegyldige model for den måde, styringen nu bliver tilrettelagt på.

Jeg vil godt spørge den radikale ordfører, da vi nu alligevel skal have forslagene tilbage til udvalget, om det ikke er en overvejelse værd – når nu kommunerne har fået pladser, om ikke mange, i styringen, og det er rimeligt nok, eftersom styringen også skal forestå de ting, der skal ske ude i amter og kommuner – at også amterne kunne få sæde. Det er en meget lille ændring, der skal til, det er en udvidelse på én, og de beder så mindeligt, om de ikke kan få indflydelse på dette her. De synes altså, det er urimeligt, at de ikke har det, og det synes vi også i SF.

Derfor synes jeg, det er passende at spørge hr. Jørgen Estrup, om han ikke vil prøve at gøre sin indflydelse gældende. Nu kan jeg opleve, at det nok mere er arbejdsministeren, der gør sin indflydelse gældende, så hr. Jørgen Estrup måske slet ikke hører, hvad jeg siger.

Nå, det er forstået, kan jeg forstå, så jeg håber på et svar.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg vil blot sige til fru Lilli Gyldenkilde, at vi får udvalgsarbejdet, og der lå i mine udtalelser om den decentrale struktur et ønske om, at vi så vidt muligt finder en løsning på nogle af de her problemer. Vi må så se, om det, der kunne tænkes, tilfredsstillende fru Lilli Gyldenkilde. Det er i hvert fald oplagt, at der er et fælles

ønske om en decentral struktur, som løser nogle af de her problemer.

Glønborg (KRF):

Med det bundt love, som vi her har lagt frem, er der for alvor taget afsked med det gamle bureaukratiske system, som er grundlagt i en tid, hvor der var meget mere beskæftigelse, end der er i dag.

Et af nøgleordene har været kravet om, at man skulle stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Men vi må vel erkende, at det er et hårdt krav at stille til folk, at de skal stå til rådighed for et arbejdsmarked, som reelt ikke eksisterer.

Det har vi erkendt, og derfor har vi givet folk meget mere frihed, frihed til at danne sig en meningsfyldt tilværelse, og så har vi vedkendt os ansvaret for at give folk nogle tilbud, som kan give dem bedre muligheder for at finde nogle veje ind i et arbejdsmarked igen.

Det hele hænger naturligvis sammen med vores skattepakke, som skal være med til at skaffe nogle flere arbejdspladser.

Vi er fra Kristeligt Folkepartis side godt tilfreds med, at vi har turdet tage nogle initiativer og har turdet lempe en lang række regler, og at vi har turdet dreje hele systemet, sådan at det bliver mere tilpasset den enkelte og rettet mod den enkelte behov.

Jeg er også tilfreds med de ændringsforslag, som er kommet til her i sidste ende. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at det hjørne af pakken, som hr. Jørgen Estrup udtrykte en vis betænkelighed ved, er et af de hjørner, som vi i Kristeligt Folkeparti sætter megen pris på. Vi har ingen betænkelighed ved dette. Vi er tværtimod meget glade for det.

Vi vil sige tak til vore regeringspartnere for, at vi får lejlighed til virkelig at prøve forældreorloven af. Begrænsningen ligger ganske naturligt i, at det er en tre-års-forsøgsperiode, vi kører på, og så må vi se, i hvor høj grad orloven bliver brugt, og vi må tage stilling til, hvordan reglerne fremover skal udformes.

Vi er i det mindste overbevist om, at det er godt at give folk så megen mulighed som muligt for at være sammen med deres børn. Vi synes, det er helt i orden, at man også økonomisk selv betaler lidt ved at få en lidt lavere ydelse.

Der er naturligvis altid en vis kriblen i maven, når man laver så mange forandringer på én gang. Går nu det her? Kommer det til at

[Glønborg]

fungere? Naturligvis kan vi være lidt nervøse for, om vi giver kommunerne nogle opgaver, som er lidt for vanskelige for dem at løse, for der er ingen tvivl om, at vi her forventer virkelig meget af kommunerne, og derfor må vi naturligvis også herindefra følge nøje, om kommunerne kan løse opgaverne, og om vi har givet dem de rigtige redskaber.

Men det er med det som med alt andet, vi laver, at vi skal følge med i virkningen, og at vi naturligvis skal være villige til at justere, efterhånden som forholdene forandrer sig.

En ting er sikkert, og det er, at vi ønsker at justere vores regler, inden der er gået alt for mange år, for vi ønsker, at situationen og dermed grundlaget for reglerne virkelig skal ændre sig i de kommende år.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg vil gerne takke de ordførere, som har været positive over for ændringsforslagene – det er jo dem, vi behandler – og så konstatere, at der i hvert fald er partier uden for regeringen, som ikke er helt så begejstrede for ændringsforslagene. Det er kritikpunkter, som i virkeligheden kommer fra hver sin side.

Men inden jeg svarer de forskellige ordførere, vil jeg trække tre ændringsforslag tilbage, og jeg vil også begrunde, hvorfor jeg gør det.

Der er tale om ændringsforslag til lovforslag nr. L 272, styringsdelen, og det er ændringsforslag nr. 31, nr. 34 og nr. 54. Når de trækkes tilbage, hænger det sammen med, at jeg i forbindelse med de drøftelser, jeg har haft med arbejdsmarkedets parter, har mødt et meget indtrængende ønske om, at det var parterne selv, der fik lov til at udpege medlemmer til henholdsvis de regionale arbejdsmarkedsråd og Landsarbejdsrådet. Vi har fastsat en forsøgsperiode på 2 år, og jeg har sagt, at hvis man ikke inden for den 2-års-periode har kunnet finde en kønsmæssig balance i Landsarbejdsrådet og arbejdsmarkedsrådene, ville jeg gå tilbage til det oprindelige lovforslag, hvor det er arbejdsministeren, der udpeger efter indstilling fra arbejdsmarkedets parter.

Med hensyn til ændringsforslagene her har vi i Arbejdsministeriet taget udgangspunkt i bestyrelsesloven. Jeg har tilkendegivet, at det selvfølgelig har været under forudsætning af, at den ressortminister, som var ansvarlig for ligestillingen, accepterede det. Der har vi fra

Statsministeriets side fået en tilkendegivelse om, at man vurderer, at det er udvalgsloven, som er gældende frem for bestyrelsesloven. Det betyder, at vi ikke kan vedtage de ændringsforslag, uden at vi kommer i karambolage med Ligestillingsrådet og udvalgsloven, og den karambolage agter jeg ikke at bevæge mig ind i. Derfor vil jeg trække de tre ændringsforslag tilbage. Det er den ene begrundelse.

Den anden begrundelse bunder i det, som fru Lilli Gyldenkilde var inde på, nemlig hvorvidt balancen i de regionale arbejdsmarkedsråd med fem fra kommunerne og to fra amterne nu var den allermost hensigtsmæssige. Vi har i dagens løb hørt fra ikke så få amtsborgmestre og amtsrådsmedlemmer, som synes, at det måske ikke var helt rimeligt at tage en af amternes pladser og give til kommunerne. Det synes jeg i hvert fald der er grund til at overveje, så vi går tilbage til det oprindelige forslag, hvor der er tre til amterne og fire til kommunerne, fordi det skal være en 3 × 7-model.

Jeg finder det rigtigst at trække de tre ændringsforslag tilbage for hverken at komme i karambolage med Ligestillingsrådet eller udvalgsloven og Statsministeriet og for ikke at komme i for voldsom modstrid med amterne, som naturligvis også har et ansvar på det her område.

Så har der også fra forskellig side været tale om forældreorloven og dens anvendelse og måske dens for store anvendelse. Det har i hvert fald været tydeligt for enhver, der har overhørt debatten her, at der er et par nuancer, kan man sige, i spørgsmålet om, hvor mange gange man skal tage forældreorlov inden for 3-års-perioden.

Derfor vil jeg godt tilkendegive, at vi har til hensigt i Arbejdsministeriet at lave nogle retningslinier for den statistiske dækning af forslaget, altså hvor mange forældre der tager forældreorlov i en kæde. Hvis det er for mange, kan man selvfølgelig godt sige, at Henning Gade fra Dansk Arbejdsgiverforening måske har mere ret, end vi bryder os om. Jeg tror ikke på det, men jeg vil i hvert fald godt tilkendegive over for Folketinget, at vi den 1. januar 1995, når orlovsreformen har virket 1 år, vil gøre op, hvor mange forældre der har fået forældreorlov, og i hvor høj grad der er tale om forældre, der tager forældreorloven kontinuerligt.

[Arbejdsministeren]

På den måde kan vi komme tilbage til Folketinget og kigge på, om forældreorloven er helt så hensigtsmæssig, som vi synes den skal være, nemlig en mulighed for at få forældre og børn til at have mere tid med hinanden.

Til hr. Bakhølt vil jeg godt sige, at når de fire tilforordnede er trukket ud af de regionale arbejdsmarkedsråd, er det bestemt ikke, fordi vi har undervurderet uddannelsesinstitutionernes ekspertise i den rådgivning, som arbejdsmarkedsrådene under alle omstændigheder får brug for. Der er alene tale om, at vi godt vil sikre, at der er så mange uddannelsesinstitutioner som muligt i regionen, der kommer med i det rådgiverpanel, som arbejdsmarkedsrådene skal betjenes af. Så jeg ville være meget ked af, hvis den nye struktur på det felt blev betragtet som en nedvurdering af uddannelsesinstitutionerne. Der er i virkeligheden tale om det modsatte, og der er tale om, at mange uddannelsesinstitutioner skal ind i det koordinationsudvalg, som vil blive nedsat i tilknytning til arbejdsmarkedsrådene.

Hr. Per Stig Møller tager mange undersøgelser til indtægt for det konservative synspunkt og tager mange kloge folk i ed på det, men jeg er nødt til at sige til hr. Per Stig Møller, at uanset hvor mange kloge mennesker man kan drage frem, og hvor mange undersøgelser man kan trække frem i debatten, agter regeringen ikke – for det er ikke regeringsgrundlaget, og det er meget bevidst, at det ikke er regeringsgrundlaget – at skabe en arbejdsmarkedspolitik, hvor de arbejdsløse får mindre i dagpengekompensation, eller hvor de arbejdsløse i væsentlig grad får forkortet deres dagpengeperiode.

Ydelsesstrukturen og længden af perioderne synes vi faktisk ikke man bør diskutere. Vi vil ikke diskutere det i en situation, hvor vi har så stort et ledighedsproblem, som vi har. Vi synes faktisk ikke, det er hensigtsmæssigt, at det er de ledige, der kommer til at betale prisen, også uagtet om det er OECD, eller det er CASA, eller hvem det er, man kan trække frem som ekspert på dette område.

Jeg vil også gerne gøre hr. Per Stig Møller opmærksom på, at der ikke er tale om, at regeringen åbner op for borgerløn og sådan noget. Det, vi har lagt op til, er nogle forsøgsordninger i 3 år. En af dem – og det er sabbatordningen – baserer sig på en aftale med arbejds-

verne om, at der sker genbesættelse af stillingen med en vikar. Hvor mange aftaler der vil kunne komme i hus, afgør altså både arbejdsgiversiden og lønmodtagersiden, og man sikrer som sagt en rotation gennem sabbatordningen. Så i hvilket omfang man kan slå det op til, at det nu vil give borgerlønslignende tilstande, vil jeg sætte et spørgsmålstegn ved.

Hr. Per Stig Møller var også i tvivl om, hvorvidt vi nu vidste, hvad vi skulle bruge disse mange uddannelsespladser til. Regeringen har jo sat sig som mål, at vi over nogle år gerne ville udvide uddannelseskapaleten med 60.000. Det er faktisk, fordi vi mener, at lige præcis uddannelsesmulighederne i vores samfund er det, der skal til, for at vi ikke spænder ben for udviklingen. Og selv om folk i en periode er sat uden for arbejdsmarkedet, skal de i hvert fald ikke miste deres kvalifikationer; de skal have nogle muligheder for at dygtiggøre sig.

Jeg kan godt betro hr. Per Stig Møller, at regeringen udmærket ved, hvad de første 20.000 pladser skal gå til. Der er 10.000 pladser i Undervisningsministeriets regi i næste finansår, og der er 10.000 pladser i efteruddannelsessystemet, henholdsvis i arbejdsmarkedet og i uddannelsesdelen, som vi vil udvikle og udbygge, så der er såmænd ikke nogen problemer i at finde ud af, hvor uddannelsespladserne skal være. Der er bud fra hele landet om, hvor man helst vil have uddannelsesmulighederne placeret.

Det er fuldstændig rigtigt, at når vi lægger en så liberal orlovsreform op, som tilfældet faktisk er, og vi ikke knytter et genbesættelseskrav på, må beskæftigelsevirkningen som følge af vores orlovsreform hvile på et skøn. Men vi tror faktisk på, at den åbne orlovsreform vil give flere beskæftigelsesmuligheder end den ordning, vi har, hvor vi kæder forholdet imellem den, der går på orlov, og den, der skal ind, så præcist sammen.

Jeg synes ikke, man kan betragte de nuværende aktiveringsordninger som en succes, al den stund der faktisk kun er 6.000, der har fået orlov. Mange mener jo, at det er, fordi der er knyttet et genbesættelseskrav så snævert til dem. Der er lige lavet en undersøgelse i Tåstrup, hvor 40 pct. af de virksomheder, man har spurgt, siger, at genbesættelseskravet er en barriere. Virksomhederne siger faktisk, at gen-

[Arbejdsministeren]

besættelseskravet er en barriere, så nu prøver vi altså den liberale, åbne model, og så har vi indlagt nogle redskaber i arbejdsmarkedsreformen til, at man på regionalt plan kan lave rotationsaftaler. Hermed kan man sikre, at den, der kommer ind som vikar, måske også kan få et par ugers kursus på en arbejdsmarkedsuddannelse, hvis det måtte være nødvendigt.

Hr. Per Stig Møller og Det Konservative Folkeparti og for så vidt også Venstre ville hellere have haft, at satsen var blevet, hvor den var. Vi synes faktisk, det er en god ting, at uddannelsessatsen i denne overenskomstperiode er sat op til 100 pct. Vi tror på – og vi vil selvfølgelig også arbejde på – at arbejdsmarkedets parter tager det som en udfordring, så de i forbindelse med næste overenskomstforhandlinger vil sikre, at der ikke sker en nedgang i orlovssatsen fra 100 pct. til 80 pct. Det er jo også noget af det, man fra arbejdsgiverside har lagt meget vægt på.

Jeg må helt afvise hr. Per Stig Møllers sidste påstand om, at vi spænder ben for udviklingen. Det må være, fordi hr. Per Stig Møller ikke helt har forstået, hvor megen uddannelse der egentlig lægges ind i arbejdsmarkedspolitikken ved denne reform, hvor man faktisk som nyledig kan få etableret en handlingsplan på et år med uddannelse. Man kan i den regionale arbejdsmarkedspolitik få 2 år på uddannelsesydelse og altså dygtiggøre sig, og man kan så bruge sine orlovsperioder på henholdsvis 1 år i delperiode 1 og 1 år i delperiode 2 til yderligere uddannelse. Så det vil faktisk være muligt i denne reform at få en uddannelse af 4-5 års varighed, og det kan vi i hvert fald ikke sige er at spænde ben for udviklingen. Alle erhvervsvirksomheder, alle i vores samfund, der følger med, ved, at muligheden for at komme ind på arbejdsmarkedet, muligheden for at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet, nøje afhænger af, hvad det er for nogle kvalifikationer man har, hvor ajourførte de er, og hvor nye de er. Så dette med at spænde ben for udviklingen kan jeg faktisk ikke rigtig genkende.

Til hr. Helge Sander vil jeg sige, at det er rigtigt nok, at der nu her i disse timer på EF's topmøde lægges op til, at stive strukturer skal blødes op. Det mener vi sådan set også at der skal, men det behøver ikke nødvendigvis at betyde, at de ledige skal have dårligere vilkår.

Det betyder ikke, at de ledige skal have en lavere sats, og det betyder heller ikke i den beskæftigelsessituation, vi har i dag, at vi hurtigere skal have smidt de ledige ud i det sociale system. For konsekvensen af det, Venstre gerne vil, er jo at få en lavere sats; det var også noget af det, hr. Per Stig Møller var inde på: en lavere sats i starten, og så lidt bedre dækning senere hen. Det synes vi ikke. Vi synes ikke, at dagpengesatsen skal sættes ned.

Men derfor kan man jo godt prøve at se på strukturerne, og det har vi faktisk gjort ved at lægge op til et system med forholdsvis lange, faste perioder, for at man vitterlig kan lave noget systematisk med hensyn til jobtræning og uddannelse, så det ikke er de afhakkede forløb og tidsterminer, som vi har i det nuværende system. Stive strukturer skal blødes op, ja, men ikke på de lediges bekostning. Det er nok dér, vandene imellem Venstre og regeringen skiller.

Hr. Helge Sander trak også den meget omtalte artikel af Dansk Arbejdsgiverforenings vicedirektør frem igen. Det er en meget ekstrem udlægning af dagpengereformen, som den foreligger. Det er korrekt, at hvis man er 7 år i dagpengesystemet, og hvis det væsentlige løft på uddannelsessiden med opsvinget, med den nye kurs mod bedre tider, ikke kommer til at virke, kan der i ekstreme situationer gå 9 år, hvis man går hele turen igennem.

Det er rigtigt, at vi har lagt en redningsplanke ind til dem over 50 år, som vi ikke synes skal snydes for deres efterløn, idet vi faktisk mener, det er vigtigt, at de også har en tilknytning til arbejdsmarkedet. De får i den 10-årsperiode mulighed for at blive der, enten i delperiode 2 eller ved en 80 pct.-sats mod, at de tjener lidt ved siden af uden modregning. Det har vi syntes var rimeligt over for mange af de ældre, der har været med i mange år, har ydet deres, har betalt til arbejdsløsheds-kassen bl.a. i forventning om, at de kunne få en efterløn, når den tid kom. Der synes vi ikke at vi skal snyde på vægten, fordi vi lægger systemet om.

I det nuværende dagpengesystem er der jo præcis den samme sikkerhedsventil for de ledige, som den forhenværende regering godt nok har gjort angrebsforsøg på, men dog alligevel ikke har lavet om, fordi man ville sikre, at der skulle være nogle rettigheder for dem, som ikke kunne få en beskæftigelsestilknytning så fast og stabil, som vi gerne ville have det.

[Arbejdsministeren]

Så harcelerede hr. Helge Sander over, at man fra delperiode 1 til delperiode 2 kan risikere – sådan forstod jeg det – at få en højere ydelse. Det har hr. Helge Sander ret i. Hvis man i de første fire år er på en dagpengeydelse, som baserer sig på en individuel beregning, og man ikke når maksimumsloftet, har man jo en lavere sats end i delperiode 2, hvor vi sikrer en indkomstgaranti på maksimumsdagpenge, men hvor vi samtidig også siger, at der er en beskæftigelsesforpligtelse. Der er både en indkomstgaranti og en beskæftigelsesgaranti, og der er en beskæftigelsesforpligtelse, og det synes vi faktisk også skal honoreres. Det er derfor, der kan findes eksempler på det, som hr. Helge Sander sagde, men det synes vi ikke i regeringen gør så forfærdelig meget, fordi der faktisk skal leveres nogle arbejdstimer for at få maksimale dagpenge.

Venstre har også problemer med, hvor mange penge der er frie midler, og hvor mange der er bundet til rettighederne. Det er klart, at når vi i regeringen har lagt vægt på, at der skal være nogle rettigheder – der skal være rettigheder, der er knyttet til en handlingsplan, der skal være regionale rettigheder til en uddannelsesydelse på op til 2 år, der skal være rettigheder til jobtræning osv. – så binder man selvfølgelig noget af økonomien i rettighederne, og der er ikke så mange frie penge.

Men til trods for at vi har rettigheder, som er klare og præcise, er de frie midler alligevel alt andet lige stadig væk omkring 3 mia. kr., som de regionale arbejdsmarkedsråd kan bruge til en tidligere indsats, en mere målrettet indsats specielt over for de særligt udsatte grupper på arbejdsmarkedet, som måske skal have en ekstra håndsrekning og et ekstra løft. En tredjedel af de frie midler er altså 3 mia. kr., og hvis man skal sammenligne det med de frie midler, der er i øjeblikket til den behovsorienterede indsats, er det omkring 450 mio. kr. Her er der altså tale om, at man hæver beløbet fra 450 mio. kr. til 3 mia. kr., så man regionalt får nogle muligheder for at tilrettelægge nogle forløb.

Jeg takker for hr. Helge Sanders bemærkning om kompetence til arbejdsmarkedsrådene og vil også tilføje til andre, der har været inde på det, at arbejdsmarkedsrådene jo også skal være linievogtere med hensyn til, at der ikke sker konkurrenceforvridning. Når der er løntilskud til en person i en privat beskæftigel-

se eller i en offentlig beskæftigelse, skal der faktisk være tale om en merbeskæftigelse. Så her får arbejdsmarkedsrådene faktisk noget kompetence. Det bliver et forum for at finde ud af, om disse karruseller med det ene løntilskud efter det andet ikke breder sig for voldsomt.

De skal også være vogtere med hensyn til, om der også sker den merbeskæftigelse via løntilskuddene, som der i øvrigt også er i det gamle system, men hvor arbejdsmarkedsnævnene, som det jo hedder nu, ikke altid er så årvågne med, om der nu rent faktisk er en konkurrenceforvridning og rent faktisk er en merbeskæftigelse.

Der bliver altså lagt nogle kompetencer og en synliggørelse ind, og så har jeg lagt vægt på at sikre et ankesystem. Når vi lægger arbejdsmarkedspolitikken så meget ud regionalt, er det vigtigt i hvert fald i starten at sikre et ankesystem, som giver den enkelte en tryghed for, at det ikke bliver tilfældigheder ude omkring, der afgør, om man får et godt tilbud eller et dårligt tilbud. Derfor har jeg stillet et ændringsforslag, som jeg kan forstå at også hr. Helge Sander er glad for, og det takker jeg for. Ifølge dette ændringsforslag kan jeg kalde sager ind til vurdering af, om afgørelsen er i overensstemmelse med lovgivernes hensigter, eller den ikke er det, og på den måde få mulighed for måske at justere. Den mulighed har jeg lagt ind i en 2-årig periode.

Hr. Helge Sander spurgte til sidst, om man var tvungen medlem af en a-kasse. Det er man ikke. Man må selv om, hvorvidt man vil melde sig ind i en arbejdsløshedskasse, lige så vel som man må selv om, hvorvidt man vil melde sig ind i en fagforening. Men det er rigtigt nok, at når man melder sig ind i en arbejdsløshedskasse, har man nogle flere muligheder, end man ellers ville have. Og dog. Det sociale system er jo også under forandring, og socialministeren lægger op til, at bistandsklienter, der ikke er medlem af en arbejdsløshedskasse, når de er ledige, faktisk også har nogle redskaber i det sociale system til at få udviklet noget uddannelse og noget jobtræning. Men det er rigtigt, at det at være medlem af en arbejdsløshedskasse giver én nogle muligheder. Det forsikrer én mod for voldsomt løntab, og det sikrer én, hvis man i en forholdsvis lang periode ikke er knyttet til arbejdsmarkedet.

[Arbejdsministeren]

Fru Lilli Gyldenkilde er meget bekymret her i aften, og det synes jeg selvfølgelig er ærgerligt. Vi lægger op til en forøgelse af økonomien. Vi lægger op til, at der er handlingsplaner, at det er en konkret aftale, den ledige indgår med arbejdsformidlingen. Vi har lagt op til, at arbejdsløshedskasserne spiller en rolle som rådgivere og vejledere for den ledige. På den baggrund mener vi faktisk, at handlingsplanerne står så stærkt, som de overhovedet kan.

Vi mener faktisk også, at uddannelsesmulighederne i arbejdsmarkedspolitikken er bedre end nogen sinde før. Vi har lagt vægt på, at der ikke bliver disse underlige karruseller, som jeg var inde på før, og som jeg ikke behøver at vende tilbage til, men at der faktisk er et system, som er holdbart, og som også er til at overskue for den enkelte.

Jeg er enig med fru Lilli Gyldenkilde i, at der er mange, der skal aktiveres. Det er jo en konsekvens af den uhyggelige situation, vi har, med 341.000 ledige. Men det gør vi så noget ved her. Vi giver de ledige et bedre grundlag for kvalificering og dermed indgangsbillet til arbejdsmarkedet. Vi lægger op til en økonomisk politik, som giver en økonomisk indsprøjtning i vores samfund, så ting kan udvikle sig. Der er indgået en aftale med kommunerne om næste års økonomi, som faktisk giver kommunerne nogle ganske gode muligheder for også at udvikle ordinære job på det almindelige arbejdsmarked inden for området børn og ældre og andre steder. Så jeg synes faktisk ikke, der er grundlag for den bedrøvelighed, som kom til udtryk fra SF's side.

For så vidt angår styringen har jeg tilkendegivet, at jeg gerne vil prøve at kigge på amterne.

Og så til spørgsmålet om de unge og de unges uddannelsesmuligheder. Det er rigtigt, at der er situationer, hvor unge ledige kan gå på den samme uddannelse som unge, der er på SU-systemet, sådan at den ene er på SU-systemet og den anden på dagpengesystemet, og de billeder, der tegnes af hr. Jakob Lange fra Københavns Universitet den ene gang efter den anden, synes vi faktisk ikke er attraktive. Vi synes, der må være nogenlunde lige forhold for de unge under uddannelse. Der er jo mig bekendt også i SU-reglerne nogle bestemmelser, der kan tage højde for unge forsørgere under 25 år, der vil dygtiggøre sig, så vi mener fak-

tisk, at vi har fået lukket et hul, som vi mange gange er blevet præsenteret for som aldeles uhensigtsmæssigt.

Dernæst til fru Lilli Gyldenkildes bemærkninger om støttet arbejde. Nu er det faktisk sådan, at vi ikke synes, de unge er tjent med at komme direkte fra folkeskolen og ind i ét kommunalt beskæftigelsesprojekt og så ud i dagpengesystemet, fordi det kommunale beskæftigelsesprojekt giver optjening. Vi synes faktisk, at vi skylder unge mennesker en uddannelse, og det er derfor, vi løfter ungdomsuddannelses siden så meget, som vi faktisk gør, nemlig med 10.000 nye pladser. Det er derfor, vi har lagt vægt på, at der i den nye erhvervsgrunduddannelse lægges op til, at der også gives mulighed for dimittendsats, for vi synes, der skal være en afbrydelse mellem folkeskolen og dagpengesystemet, nemlig en afbrydelse, der handler om uddannelse.

Og så vil jeg også gerne tilkendegive, at vi i regeringen har drøftet spørgsmålet om, på hvilken måde man kan blive medlem af en arbejdsløshedskasse. Vi synes egentlig, det kan være meget rimeligt, at man kan melde sig ind i en arbejdsløshedskasse, selv om det måske ikke giver nogen umiddelbare rettigheder. Det kommer jeg med et betænkning bidrag om til L 274. Her vil jeg signalere, at regeringen til efteråret vil fremsætte et forslag, der betyder, at ledige – hvad enten de nu er i det ene eller det andet system, men her er der jo tale om bistandssystemet – kan melde sig ind i en arbejdsløshedskasse. Man kan jo altid melde sig ind i en fagforening, hvad fru Lilli Gyldenkilde var bekymret for; det er i hvert fald en frivillig sag, så det skal vi ikke blande os i fra lovgiverens side. Men det kommer der en tilkendegivelse om.

Til allersidst til fru Lilli Gyldenkilde: Vi lægger megen vægt på, at projektydelsen og projektlønnen forhandles med arbejdsmarkedets parter. Jeg ville faktisk meget nødig være i den situation, at jeg skulle bruge min bemyndigelse til at fastlægge lønvilkårene; og jeg tror faktisk også, at arbejdsmarkedets parter selv er optaget af at finde løsninger på det lønsystem eller det ydelsessystem, der skal være i henholdsvis det sociale system og i arbejdsmarkedssystemet, for det er det bedste, hvis arbejdsmarkedets parter selv tager ansvar for lønvilkårene i vores samfund.

[Arbejdsministeren]

Jeg tror ikke, at hr. Poul Nødgaard stillede så forfærdelig mange spørgsmål til arbejdsmarkedspolitikken; det var mere det erhvervspolitiske og det økonomiske, og det har jo været diskuteret hele dagen, så det vil jeg ikke gå ind på. Jeg vil kun sige til hr. Poul Nødgaard om løntilskuddet, som jo har været til diskussion i Arbejdsmarkedsudvalget i mange år, at vi faktisk i de regionale arbejdsmarkedsråd prøver at sikre et system og et regelsæt, hvor der ikke sker u hensigtsmæssigheder i løntilskuddene.

Vi prøver også at få aftaler med kommunerne om samordning og koordinering af disse beskæftigelsesområder for at undgå de eksempler, vi tit har set, hvor AF kommer med én tilskudsperson og socialkontoret kommer med en anden tilskudsperson og de overbyder hinanden. Det prøver vi at lave nogle aftaler med Kommunernes Landsforening om, så vi kan sikre, at den trafik ikke foregår.

Til allersidst vil jeg gerne sige – det er sådan set mest til fru Lilli Gyldenkilde, som var bekymret for, hvad jeg skulle lægge ryg til med denne arbejdsmarkedsreform: Jeg lægger med glæde ryg til den arbejdsmarkedsreform, som vi får vedtaget på fredag, med stor glæde endda. Jeg mener, vi er kommet et væsentligt skridt på vejen til en regional arbejdsmarkedspolitik, uden at vi har sat nogen rettigheder for de ledige over styr. Vi giver de ledige mange flere valgmuligheder og bedre valgmuligheder, og vi har også mulighed for en tidligere indsats. Det mener jeg faktisk er værd at lægge navn til og lægge ryg til, og det gør jeg, og det gør regeringen, med glæde.

Der har aldrig før i arbejdsmarkedspolitikken været så mange muligheder for at uddanne sig, for at dygtiggøre sig, for at være med og for selv at bestemme, hvad det var for nogle tilbud man skulle have. Den handlingsplan, som er krumtappen i den første delperiode, er jo ikke en tilfældig handlingsplan, som en sagsbehandler sidder og udarbejder. Det er en konkret aftale, der binder på begge sider, mellem den ledige og systemet, samfundet, os. Vi har sagt, at der skal være kvalitet i den, og det er ikke noget med 3 måneders kursus spredt ud over 4 år; det er ikke det, vi taler om. Der skal være kvalitet, der skal være kontinuitet, og det skal være egne ønsker, der afspejler sig i handlingsplanen, både når det drejer sig om uddannelse, og når det drejer sig om jobtræning.

Jeg mener, at de ændringsforslag, som vi har stillet fra regeringens side, burde kunne tilfredsstille ikke bare regeringen, men også SF. De omhandler en højere ydelsesstruktur både på sabbat og på uddannelse, et kraftigt signal til, at arbejdsløsheds-kasserne skal spille deres rolle i arbejdsmarkedspolitikken, og en fornuftig og god ordning for dem over 50 år, som muligvis ellers ville falde ud af dagpengesystemet.

Så jeg synes faktisk alt andet lige, at vi er kommet et meget godt stykke vej i en fornuftig og fremadrettet arbejdsmarkedspolitik.

Formanden:

Arbejdsministeren har nu meddelt, at hun tager ændringsforslag nr. 31, 34 og 54 til lovforslag nr. L 272 tilbage. Er der nogen, der ønsker at optage disse ændringsforslag? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er ændringsforslagene bortfaldet.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg vil sige til arbejdsministeren, som er så begejstret for sin arbejdsmarkedsreform, at tiden jo vil vise, hvordan den vil blive bedømt, og det må vi jo så afvente og se.

Jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at arbejdsministerens håb og tro og drømme om, hvordan det her kan blive, er til stede, og at intentionen er god nok; det kunne jeg ikke drømme om at anfægte. Jeg er sikker på, at det er ministerens intention. Men lovens bogstav giver ikke de muligheder, og det er det, der er så ærgerligt. Hvis vi kunne få sikkerhed for, at der er penge hele vejen igennem til den ene rettighed, som de arbejdsløse efterhånden får i dette system, var der noget bag det, ministeren her har stået og sagt, men det har vi ikke kunnet få. Det må jeg erkende. Sådan er virkeligheden.

Så lige en anden ting, som jeg lige vil gøre opmærksom på. Arbejdsministeren sagde i sit svar til Venstres ordfører om efterlønsmodtagerne, at der nu var tale om, at vi reddede de ledige, der risikerede at ryge ud af a-kassen, sådan at de ikke kunne komme på efterløn. Det er rigtigt. De bliver reddet ind, og det er vi mange der har arbejdet for, og vi er mange, der er meget glade for, at det er endt dér. Men det er ikke rigtigt, når arbejdsministeren siger, at det er på akkurat samme ordning som i dag,

[Lilli Gyldenkilde]

for det er det ikke. Vi har haft samråd om dette, og vi har spurgt til det, og sandheden er, at det bliver på en lavere sats, end hvis man var gået fra et jobtilbud og over på efterløn. Det kan man i dag, hvis man er så heldig, at jobtilbudet ligger lige op til efterlønsperioden. Så det er desværre ikke rigtigt, at det er det samme som i dag. Det bliver på en lavere ydelse og en ydelse, som i dagens kroner er mindre end folkepensionisternes.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jeg er meget tilfreds med, at arbejdsministeren bekræftede mine angrebspunkter fra mit første indlæg, og selvfølgelig også glad for, at arbejdsministeren er opmærksom på de ting, hvor jeg kvitterede positivt.

På et enkelt punkt må jeg dog fastholde, at jeg er uforstående over for, at arbejdsministeren ikke vil acceptere Henning Gades indlæg i Berlingske Tidende. For det er jo korrekt, at hvis det er således, at man kun skal arbejde i 39 uger for at sikre sig en livsvarig forsørgelse, skal helt specielle forhold gøre sig gældende, hvilket jeg også understregede i mit første indlæg. Men jeg synes, det er væsentligt, at arbejdsministeren ikke fokuserer på de 39 uger. Jeg er i princippet ligeglad med, om det er 39 uger eller det er 2 år; jeg synes bare, at artiklen må give anledning til i hvert fald foruroligelse hos arbejdsministeren over, at vi har et system, hvor det forholder sig således. Om det så er 39 uger eller det dobbelte, synes jeg i og for sig er lige meget.

Derfor synes jeg, det er meget vanskeligt at forstå, når arbejdsministeren forsøger at argumentere for, at de stive strukturer, som er et af hovedproblemerne i vores arbejdsmarkedspolitik i dag, bliver nedbrudt med det forslag, som regeringen har til behandling her i dag. Disse stive strukturer bliver ikke nedbrudt, hvilket bekræftes af, at dette her i det hele taget kan lade sig gøre eller bare tilnærmelsesvis kan lade sig gøre.

Jeg må også lige knytte en bemærkning til det med a-kasserne og uddannelsesorloven: Det er da fuldstændig korrekt og rimeligt, at man har nogle fordele, hvis man er medlem af en eller anden forening eller sammenslutning. Men problemet her er jo, at alle skal betale, men at det kræves, at man er medlem af en

a-kasse, for at man kan få fuld valuta for pengene. Det er det urimelige. Derfor vil jeg fastholde det, jeg anførte i mit første indlæg: at det kan ikke være rigtigt, at man kun har brug for efteruddannelse, hvis man er medlem af en a-kasse.

Per Stig Møller (KF):

Det er jo en meget modig og stærk arbejdsminister, vi har!

Arbejdsministeren sagde: På trods af, at alle kloge mennesker siger, at ydelsesniveauet og dagpengelængden er forkerte, så fastholder vi dem. Arbejdsministeren siger faktisk som salig hr. Jens Busk: »Hvis det er fakta, så benægter a fakta.«

Kunne arbejdsministeren ikke overveje, om den måde, ydelsesniveauet er udformet på, og dagpengesystemets længde ikke hænger sammen med den store ledighed. Er det så ikke direkte umoralsk ikke at ville gøre noget ved det i forbindelse med disse reformer, således som Det Radikale Venstre sidste efterår sagde at det ville.

Det, alle siger, er, at det skaber mere beskæftigelse, hvis man ændrer disse ting, således som vi har ønsket det. Arbejdsministeren kan jo bare se på statistikken for EFTA-landene. EFTA-landene har ikke vores arbejdsløshed, for de har en anden ydelsesstruktur og en anden og kortere dagpengeperiode, end vi har. Eller er det simpelt hen god gammel klassisk socialdemokratisk politik, at hvis folk skal i beskæftigelse, skal det være på tilskud fra det offentlige? Skal vi alle sammen på en eller anden måde være offentligt ansatte? Hvis man ønsker at få folk i beskæftigelse, så fører regeringens halsstarrige politik altså ikke til det. Det siger alle eksperter, det siger alle kloge hoveder, det viser alle erfaringer fra de områder, hvor der er gennembrud i beskæftigelsen. Ministeren kan jo bare skele til USA, til Japan og til EFTA-landene.

Så fik jeg jo svar på det med de 60.000 uddannelsespladser, hvor jeg sagde, at det var der ikke nogen plan for og det var der ikke fundet penge til. Jeg fik det svar, at de 20.000 var fundet. Det er jeg enig i, det står i planen. Men så mangler der 40.000, så vidt jeg kan regne ud. Hvor skal de findes? Hvordan skal de finansieres? Hvem skal betale dem?

[Per Stig Møller]

Jeg tror faktisk, at jeg med de ting, jeg har sagt her, kan fastslå og fastholde, at arbejdsministeren og regeringen faktisk spænder ben for det, der skal skabe en bæredygtig udvikling, og hverken omstiller ydelsesstrukturen, dagpengereformen eller arbejdsmarkedsreformen til højteknologi i stedet for den lavteknologi, som ikke vil kunne sørge for beskæftigelse efter år 2000. Det har regeringen ikke taget fat på; derfor er det umoralsk.

Formanden:

Jeg håber, at de medlemmer, der har så travlt med at stå og tale, bl.a. i sidegangene, er klar over, at det er dem, jeg sigter til, når jeg er så stille.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Vedrørende de 50-60-årige vil jeg gerne sige til fru Lilli Gyldenkilde, at det som sagt er en overgangsordning, som sikrer, at man kan blive i delperiode 2, som giver mulighed for maksimale dagpenge i 10 år, hvilket også betyder, at der skal være en aktivitetsforpligtelse i 10 år. Hvor meget den så skal være på – om det skal være 20 timer eller det skal være noget mindre eller noget mere – vil jo afhænge af lokale forhold. Det kan også afhænge af de pågældendes egne ønsker. Men der skal være en aktivitetsforpligtelse.

Vi har ikke tænkt os at ændre reglerne for optagelse eller reglerne for dagpenge på nogen måde. På samme måde som i det nuværende system vil den forudgående ledighedsperiode tælle fra den periode, hvor man er på trin 1. Man er altså på trin 1, og så går man ind i efterlønsordningen på trin 2, og det vil altså sige en ydelse på 82 pct.

Det er korrekt, at man godt kan konstruere eksempler – og de findes vel også i et begrænset antal i virkelighedens verden – hvor den pågældende ledige på 57 eller 58 år netop har afsluttet et jobtilbud og måske har været ledig i et år eller sådan noget inden 60-årsalderen og så ikke har brugt hele sin ledighedsperiode op. Der er det korrekte nok, at man måske så er på trin 1 i 1½ år. Men princippet om, at man bruger af sin ledighedsperiode, som altså så er en 10-årig forudgående periode, der tæller med i efterlønnen, er rigtigt nok; det vil jeg ikke på noget tidspunkt bestride.

Men jeg synes egentlig alt andet lige, at en så rummelig overgangsordning på 10 år faktisk er værd at notere sig som noget, der er en ganske positiv udmøntning af den bemyndigelsesbestemmelse, der er i lovforslaget.

Jeg vil igen sige til hr. Helge Sander, at det med de 39 uger, som Henning Gade omtaler i den nævnte Berlingske-artikel, sådan set ikke er helt rigtigt, for man har altså ret til at få dagpenge efter 26 ugers arbejde inden for 3 år. 26 ugers arbejde inden for 3 år er jo ikke 39 uger. Så er der ganske rigtigt nogle forholdsvis lange dagpengeperioder: 4 år og 3 år og så 2 orlovsmuligheder, hvor man kan dygtiggøre sig eller passe børn. Det synes vi er rimeligt i en situation, hvor vi ikke er i stand til at give de ledige beskæftigelse.

Man skal jo ikke glemme – og det er, ligesom om hr. Helge Sander hele tiden glemmer det – at de pågældende står til rådighed for arbejdsmarkedet. Det er arbejdsmarkedet, der ikke står til rådighed for de ledige. De pågældende skal faktisk være tilmeldt arbejdsformidlingen og være aktivt jobsøgende; de skal kunne påtage sig både henvist og anvist arbejde og altså være til rådighed. Så i virkeligheden er den bedste afprøvning af, om en ledig er til rådighed, og den bedste mulighed for, at der ikke skal være så lange dagpengeperioder, faktisk at lægge sig i selen for at skabe vækst i samfundet, så der kan udvikles flere almindelige job.

Det er faktisk det, regeringen er i fuld gang med, og dér får vi jo desværre ikke nogen hjælp fra oppositionen, hverken til højre eller til venstre for os. Og det synes vi faktisk er trist. Men vi synes som sagt ikke, at det skal gå ud over de ledige, at arbejdsmarkedet ikke står til rådighed for dem.

Med hensyn til medlemskab af en arbejdsløshedskasse vil jeg bare erindre om – jeg kan se, at min forgænger sidder dernede, og han ved godt, hvad jeg vil sige – at det var den foregående regering, der i betydelig grad skærpede a-kasse-medlemskravet med hensyn til at være berettiget til at få efterløn. Det var et spring fra 10 år, hvor man skulle være medlem af en arbejdsløshedskasse, til 20 år for at blive berettiget til efterløn. Det tror jeg ikke der er nogen der kan bestride. Det var altså den foregående regering, der lagde meget vægt på, at man skulle betale arbejdsløshedskontingent i en ganske lang periode for at kunne få et tilbud.

[Arbejdsministeren]

Det er lige præcis det samme princip, vi stadig væk har; det agter vi ikke at lave om på. Men vi har lempet kravet; vi har faktisk sagt, at den beskæftigede, der ikke er i dagpengesystemet, blot skal melde sig ind i en arbejdsløshedskasse, hvis vedkommende vil på orlov. Og så skal man være i a-kassen i det år, hvor man er på orlov. Så i forhold til det tidligere system, i forhold til hr. Kirkegaards øvelse her for 1½ år siden, er det utrolig lempeligt. Men hr. Helge Sanders hukommelse må åbenbart være dårlig.

Til hr. Per Stig Møller vil jeg godt komme med en enkelt bemærkning: Vi har i dag den 22. juni. Med hensyn til resten af dette år og hele næste finansår ved vi godt hvad de 20.000 pladser skal bruges til. Og vi forbeholder os altså retten til at se, hvordan udviklingen går i det næste 1½ år, før vi signalerer, hvor de 40.000 uddannelsespladser skal findes. Det kunne jo være, at udviklingen gik i en anden retning, end vi forestiller os. Det kunne jo så være, at vi skulle udbygge uddannelserne på et andet område. Jeg tror faktisk ikke, at der er nogen regering i nyere tid, heller ikke de sidste års regeringer, der på et så tidligt tidspunkt har kunnet vide, hvad man i det efterfølgende finansår ville bruge til uddannelsespladser, og hvor de skulle etableres. Så det med at foretage et angreb med hensyn til, hvad vi skal gøre i 1995, kan jeg ærlig talt ikke tage særlig alvorligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik. (Lovforslag nr. L 272).

Afstemning

§§ 1-3, ændringsforslag nr. 1 om en ny affattelse af overskriften til afsnit II, §§ 4-6, ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 7, § 7 i den nye affattelse, §§ 8-12, ændringsforslag nr. 3, § 13, således ændret, ændringsforslag nr. 4 og 5, § 14, således ændret, §§ 15-21, ændringsforslag nr. 6 og 7, § 22, således ændret, ændringsforslag nr. 8-11, § 23, således ændret, ændringsforslag nr. 12-14, § 24, således ændret, §§ 25 og 26, ændringsforslag nr. 15, § 27, således ændret, § 28, ændringsforslag nr. 16, §

29, således ændret, §§ 30 og 31, ændringsforslag nr. 17, § 32, således ændret, §§ 33-36, ændringsforslag nr. 18-20, § 37, således ændret, § 38, ændringsforslag nr. 21, § 39, således ændret, ændringsforslag nr. 22, § 40, således ændret, ændringsforslag nr. 23, § 41, således ændret, § 42, ændringsforslag nr. 24 og 25, § 43, således ændret, §§ 44-47, ændringsforslag nr. 26-29, § 48, således ændret, ændringsforslag nr. 30, § 49, således ændret, ændringsforslag nr. 31-33, § 50, således ændret, § 51, ændringsforslag nr. 34 og 35, § 52, således ændret, §§ 53-55, ændringsforslag nr. 36-39 og § 56, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 40 om en ny affattelse af § 57, § 57 i den nye affattelse, ændringsforslag nr. 41 og 42, § 58, således ændret, ændringsforslag nr. 43 om en ny affattelse af § 59, § 59 i den nye affattelse, ændringsforslag nr. 44 og 45, § 60, således ændret, ændringsforslag nr. 46 om en ny affattelse af § 61, § 61 i den nye affattelse, ændringsforslag nr. 47-50 og § 62, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

§§ 63 og 64, ændringsforslag nr. 51 og 52, § 65, således ændret, ændringsforslag nr. 53-55 om indsættelse af nye paragraffer efter § 65, ændringsforslag nr. 56 om en ny affattelse af § 66, § 66 i den nye affattelse og § 67

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om orlov. (Lovforslag nr. L 273).

§ 1, ændringsforslag nr. 1, § 2, således ændret, §§ 3 og 4, ændringsforslag nr. 2 og § 5, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

Underændringsforslag nr. 4 til ændringsforslag nr. 3

[Formanden]

forkastedes, idet 7 stemte for, 67 imod; 33 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3, § 6, således ændret, og § 7 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 forkastedes, idet 7 stemte for, 66 imod; 34 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 7 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6, § 8, således ændret, ændringsforslag nr. 8 om indsættelse af en ny paragraf efter § 8, ændringsforslag nr. 9, § 9, således ændret, ændringsforslag nr. 10, § 10, således ændret, §§ 11 og 12, ændringsforslag nr. 11 og § 13, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 12 og 13 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14-16 og § 14, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 17 om indsættelse af en ny paragraf efter § 14 forkastedes, idet 7 stemte for, 67 imod; 35 stemte hverken for eller imod.

§ 15, ændringsforslag nr. 18, § 16, således ændret, § 17, ændringsforslag nr. 19, § 18, således ændret, § 19, ændringsforslag nr. 20-22, § 20, således ændret, og § 21 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Man gik endelig til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Arbejdskravet, dagpengeperioden m.v.). (Lovforslag nr. L. 274).

Ændringsforslag nr. 1-31 og § 1, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 32 om indsættelse af en ny paragraf efter § 1, ændringsforslag nr. 33 om en ny affattelse af § 2, § 2 i den nye affattelse, ændringsforslag nr. 34 om en ny affattelse af § 3 og § 3 i den nye affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

36) Anden behandling af lovforslag nr. L 275:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Niveaueet for supplerende dagpenge, omlægning af feriedagpengeordningen, omlægning af dagpengeugen, regelforenkling).

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).

(Fremsat 21/4 93. Første behandling 28/4 93. Betænkning 18/6 93).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling**Ole Vagn Christensen (S):**

Hovedforslaget, som vi har haft til første behandling, drejede sig om regelforenklinger især omkring feriedagpenge og supplerende dagpenge. De ændringsforslag, som nu foreligger efter forhandlinger og drøftelser, ændrer ikke ved dette forhold. Socialdemokratiet hilser med tilfredshed, at der selv nu med fasthol-